

*Кульчицька О. О.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

*Малишівська І. В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТУ ДОСТОВІРНОСТІ У КАЗКАХ А. А. МІЛНА

Анотація. Метою роботи є встановлення психолінгвістичних стратегій створення образів персонажів, які сприяють реалізації естетичної категорії достовірності оповіді. Трьома векторами аналізу є визначення домінуючих рис особистості персонажа, стилів комунікації, типів мовленнєвих актів у персонажному дискурсі.

У роботі використані типологія особистості К. Г. Юнга для з'ясування психологічних типів персонажів, модель комунікативних стилів В. Сатір для характеристики персонажів відповідно до їх стилю спілкування, класифікація мовленнєвих актів і теорія непрямих мовленнєвих актів Д. Серля для виявлення рекурентних типів мовленнєвих актів у дискурсі персонажів та інтерпретації їх інтенцій. Прагмалінгвістична теорія мовленнєвих актів дає відповіді на питання, як мовець може досягти бажаного результату і чому він обирає певний тип висловлення. Прагмакомунікативний аналіз художнього тексту надає можливість встановити авторські стратегії створення достовірного образу персонажа.

Нами виявлені текстові кореляції між 1) психологічними характеристиками персонажа і типами мовленнєвих актів, які переважають у його дискурсі; 2) психологічним типом, до якого можна віднести персонаж, і його стилем спілкування; 3) стилем спілкування персонажа і типами непрямих мовленнєвих актів у його дискурсі. Встановлено, що в залежності від домінуючих психологічних рис і стилю комунікації персонажа непрямі мовленнєві акти виконують різні функції. У персонажному дискурсі А. А. Мілна це вираження ввічливості, маніпуляція співрозмовником, вираження власного «Я», психологічний самозахист, що свідчить про подвійну, прагмакомунікативну і психолінгвістичну, природу непрямих мовленнєвих актів. Достовірність образу персонажа досягається шляхом гармонійного поєднання впізнаваних рис особистості, стилю його спілкування і виразної мовленнєвої поведінки.

Ключові слова: достовірність, персонаж, психологічний тип, стиль спілкування, мовленнєвий акт.

Постановка проблеми. Естетична категорія достовірності є важливим аспектом художнього дискурсу. Одним зі способів наближення художньої дійсності до реальності є створення образів персонажів, чие світосприйняття і мовленнєва поведінка узгоджуються з уявленнями читачів про реальний світ.

Аналіз мовних явищ без урахування факторів суб'єкта й об'єкта мовлення може мати структурно-системний харак-

тер, проте не відображає особливостей мовленнєвих процесів. Дослідженням останніх займаються лінгвістична прагматика [1, с. 25] і психолінгвістика [2]. Психолінгвістика дає розуміння зв'язків між процесами (де)кодування повідомлення та особистісними характеристиками комунікантів [3]. Комплексний підхід до вивчення мовлення персонажів – розгляд психологічних і комунікативно-прагматичних параметрів у різних ситуаціях спілкування – визначає актуальність нашої студії.

Одною із рис якісного художнього дискурсу є естетична категорія достовірності, що реалізується, зокрема, завдяки наявності переконливих образів персонажів, у яких гармонійно поєднані психологічні й мовленнєві характеристики. Ці міркування зумовили вибір матеріалу нашого дослідження – казок А. А. Мілна *Winnie-the-Pooh* і *The House at Pooh Corner* [4]. Казка, як і міф, є відображенням «прагнення людини трансцендувати за межі предметної даності» [5, с. 24], див., наприклад, *Alice in Wonderland* Льюїса Керролла [6]. Казки А. А. Мілна цікаві тим, що порушують цю літературно-філософську традицію, розкриваючи чарівний світ предметної даності.

Аналіз досліджень і публікацій з даної теми. За результатами новітніх досліджень у галузі когнітивної поетики [7] не тільки читач, але й автор може сприймати своїх персонажів як реальних осіб, певною мірою незалежних від його/її творчої уяви і наділених характерологічними рисами особистості. Ми розглядаємо останні за типологічною моделлю К. Г. Юнга, що поєднує фактори особистісної установки (екстравертної чи інтровертної) і домінуючої психологічної функції (мислення, почуття, відчуття, інтуїція) [8, pp. 342–405]. К. Г. Юнг виділяє вісім типів особистості: екстравертний/інтровертний раціональний; екстравертний/інтровертний емоційний; екстравертний/інтровертний сенситивний; екстравертний/інтровертний інтуїтивний. На нашу думку, психологічні характеристики, притаманні певному типу особистості, обумовлюють мовленнєву поведінку комунікантів, зокрема, частотність вибору певних типів мовленнєвих актів.

У роботі ми звертаємося до теорії мовленнєвих актів (МА) [9; 10, pp. 344–369; 11; 12, pp. 439–460; 13; 14; 15; 16; 17; 18]. МА наявні в усному розмовному мовленні, усному професійному спілкуванні, письмовому мовленні, художньому дискурсі [19, pp. 71–91; 20; 21; 22]. Центральними для нашої розвідки є 1) поняття ілюкутивної сили висловлення, яка реалізує основні типи МА – репрезентативи, директиви, комі-

сиви, експресиви, декларативи; 2) поняття прямих і непрямих МА, що розрізняються за критерієм (не)відповідності між синтаксичною конструкцією і комунікативним смислом, семантикою речення і прагматичним значенням висловлення [23, pp. 109–119; 24].

Метою цієї розвідки є встановлення психолінгвістичних стратегій (системи прийомів) створення виразного образу персонажа як засобу реалізації естетичної категорії достовірності, що обумовлює **новизну** нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. У роботі розглядаються особливості мовленнєвої поведінки чотирьох персонажів А. А. Мілна, які, на нашу думку, мають ознаки певного психологічного типу: Вінні-Пуха (*Winnie-the-Pooh*), Кролика (*Rabbit*), поросятка на ім'я Паць (*Piglet*), ослика Іа-Іа (*Eeyore*).

За типологічною моделлю К. І. Юнга Вінні-Пуха можна віднести до екстравертного сенситивного типу [8, pp. 363–364]. Він реаліст із розвиненим відчуттям об'єктивності явищ навколишнього світу. Його життя – це досвід, набутий через нові відчуття в ситуаціях «реальної» (читай – казкової) дійсності. Основна мета цього персонажа – отримати задоволення від життя і допомогти у цьому іншим; важливою рисою Вінні є позитивне налаштування. За К. І. Юнгом, не існує «чистих» типів особистості. Так, у Вінні-Пуха помічаємо окремі характеристики екстравертного раціонального типу – йому притаманна здатність аналітичного мислення: *“If I know anything about anything, that hole means Rabbit,” he said, “and Rabbit means Company,” he said, “and Company means Food and Listening-to-Me-Humming and such like”* [4, p. 27].

Кролик також є екстравертом, однак раціонального типу. Він прагне тримати все під контролем, любить видавати накази. У реальності такі особистості керуються власними об'єктивно орієнтованими інтелектуальними формулами [8, p. 347]. Прагматизм і тверезість цього проявляються, наприклад, у такій ситуації: Пух напросився на гостину до Кролика, об'ївся і застряг у дверях його нори. Кролик хоче мати з цього хоч якийсь зиск: *“...do you mind if I use your back legs as a towel-horse? Because, I mean, there they are – doing nothing – and it would be very convenient just to hang the towels on them”* [4, p. 32].

Ослика Іа-Іа ми відносимо до інтровертного раціонального типу. Домінуючими у світогляді таких особистостей є суб'єктивні ідеї, почуття вищості суб'єкта над об'єктом; їх судження видаються відстороненими, спірними, занадто критичними [8, p. 383]. Іа-Іа схильний впадати у задуму, розмірковувати на абстрактні теми, гіперболізувати негатив, скаржитися, звинувачувати інших у своїй самотності, поводитися зверхньо: *“Good morning, Eeyore,” said Pooh. “Good morning, Pooh Bear,” said Eeyore gloomily. “If it is a good morning,” he said. “Which I doubt,” said he. “Why, what’s the matter?” “Nothing, Pooh Bear, nothing. We can’t all, and some of us don’t. That’s all there is to it.” “Can’t all what?” said Pooh, rubbing his nose. “Gaiety. Song-and-dance. Here we go round the mulberry bush”* [4, p. 70].

Скромне і боязке поросятко на ім'я Паць має ознаки екстравертного емоційного типу. У таких особистостей почуття значною мірою обумовлені об'єктивною ситуацією, їх оцінки узгоджуються зі загальноприйнятими цінностями. К. І. Юнг називає таку підпорядкованість мислення зовнішнім факторам акомодациєю [8, pp. 355–356]. Паць, хоч і остерігається всього небезпечного, стає учасником різних починань більш енергій-

них персонажів: *“To discover what?” said Piglet anxiously. “Oh! Just something.” “Nothing fierce?” “Christopher Robin didn’t say anything about fierce. He just said it had an ‘x’.” “It isn’t their necks I mind,” said Piglet earnestly. “It’s their teeth. But if Christopher Robin is coming I don’t mind anything”* [4, p. 107].

За нашими підрахунками, у дискурсі Вінні-Пуха налічується 562, у дискурсі Кролика 196, у дискурсі Іа-Іа 226 і у дискурсі Паць 346 МА. Усі персонажі використовують МА чотирьох типів – репрезентативи, директиви, комісиви, експресиви (табл. 1). Наприклад, репрезентатив (Паць): *“...and here am I, surrounded by water and I can’t do anything”* [4, p. 122]; директив (Іа-Іа): *“Only don’t blame me if it rains”* [4, p. 141]; комісив (Вінні-Пух): *“Eeyore,” he said solemnly, “I, Winnie-the-Pooh, will find your tail for you”* [4, p. 48]; експресив (Кролик): *“Well done, Pooh”* [4, p. 244].

Таблиця 1

Мовленнєві акти у дискурсі персонажів казок А. А. Мілна

Мовленнєві акти Персонаж – психологічний тип	Репре- зента- тиви, %	Дирек- тиви, %	Комі- сиви, %	Експе- сиви, %	Разом, %
Вінні-Пух екстравертний сенситивний тип	66,7	22,6	3,2	7,5	100
Кролик екстравертний раціональний тип	56,1	31,1	8,2	4,6	100
Іа-Іа інтровертний раціональний тип	61,5	27,8	1,4	9,3	100
Паць екстравертний емоційний тип	62,4	12,3	16,5	8,8	100

Більшу частину у мовленні персонажів становлять репрезентативи. Цей факт ми пов'язуємо із жанровою особливістю твору – казки для дітей молодшого віку, де повинно бути достатньо тверджень і пояснень. Використання репрезентативів як лексичних і синтаксичних повторів є характерною ознакою авторського стилю письменника.

Окрім вживання репрезентативів, у мовленні кожного персонажа простежується власна тенденція. Для енергійного Вінні-Пуха (екстравертний сенситивний тип) характерними є директиви. Кролик (екстравертний раціональний тип) використовує менше репрезентативів і експресивів, зате більше директивів, ніж інші персонажі. Паць (екстравертний емоційний тип) прагне догодити іншим і випереджає всіх за кількістю комісивів. У ображеного на весь світ Іа-Іа (інтровертний раціональний тип) виявлено найбільшу порівняно з іншими кількість експресивів, переважно негативного характеру, і відносно велику кількість директивів. Тут його можна порівняти з Кроликом. Але якщо Кролик – раціоналіст, то метою Іа-Іа є повернути до увагу до власних проблем.

Не менш важливим, на нашу думку, є стиль комунікації як відображення зв'язку між психологією особистості та її мовленням. В. Сатір [25, pp. 27–33] виділяє п'ять концептуальних стилів: 1) запобігливий (жертвування власними інтересами, намагання догодити, потреба у пораді та схваленні, прийняття будь-якої критики); 2) звинувачувальний (зверхність, відсутність ввічливості, пошук винного); 3) розважливий (коректність, розсудливість, зібраність, холоднокровність,

приховування почуттів); 4) відсторонений (відсутність уваги до співрозмовника, нездатність сконцентруватися, схильність до зміни теми розмови, почуття самотності); 5) врівноважений (послідовність, гармонійність, відкритість).

За моделлю В. Сатір, ми визначаємо стиль спілкування Вінні-Пуха як врівноважений. Він відкритий, ввічливий, доброзичливий по відношенню до інших. Його тон відповідає змістовому та емоційному наповненню мовлення: *"Nearly eleven o'clock," said Pooh happily. "You're just in time for a little smackerel of something," and he put his head into the cupboard. "And then we'll go out, Piglet, and sing my song to Eeyore"* [4, p. 158]. Кролик, на нашу думку, поєднує риси двох стилів: звинувачувального і розважливого. Йому притаманна зверхність; разом з тим, Кролик – зразок розсудливості та зібраності: *"It all comes," said Rabbit sternly, "of eating too much. I thought at the time," said Rabbit, "only I didn't like to say anything," said Rabbit, "that one of us was eating too much," said Rabbit, "and I knew it wasn't me," he said* [4, p. 30]. Для Іа-Іа характерним є відсторонений стиль комунікації – зануреність у власні думки, зосередженість на негативі, іноді недоречність висловлень: *"I shouldn't be surprised if it hailed a good deal to-morrow," Eeyore was saying. "Blizzards and what-not. Being fine today doesn't Mean Anything. It has no sig – what's that word? Well, it has none of that. It's just a small piece of weather"* [4, p. 214]. Мовлення Паця є прикладом запобігливого стилю комунікації – залежності від інших, потреби у підтримці: *"I think what I'd like best, Pooh, is I'd like you to hum it to me now – and – and then to hum it to all of us. Because then Everybody would hear it, but I could say 'Oh, yes, Pooh's told me,' and pretend not to be listening"* [4, p. 290]. Ми відмічаємо певну кореляцію між психологічним типом персонажа і його стилем комунікації (табл. 2).

Таблиця 2

Персонажі казок А. А. Мілна:
типи особистості та стилі комунікації

ПЕРСОНАЖ	ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТИП	СТИЛЬ КОМУНІКАЦІЇ
Вінні-Пух	екстравертний сенситивний	врівноважений
Кролик	екстравертний раціональний	звинувачувальний/розважливий
Іа-Іа	інтровертний раціональний	відсторонений
Паць	екстравертний емоційний	запобігливий

Розглядаючи мовлення персонажів, яким притаманні різні стилі комунікації, звертаємо увагу на використання ними непрямих мовленнєвих актів (НМА). НМА реалізують стратегію негативної ввічливості – надання адресату свободи вибору при трактуванні смислу висловлення, що є одним із способів збереження обличчя адресата [26].

Проаналізуємо особливості використання і функції НМА у дискурсі чотирьох персонажів А. А. Мілна.

У висловленнях Вінні-Пуха (врівноважений стиль комунікації) НМА представлені директивами та експресивами. Разом вони складають 13,6 % усіх його МА; переважну більшість НМА становлять директиви (94,7 %), непрямих експресивів у мовленні Пуха налічується небагато (5,3 %). Розглянемо ілюстрацію непрямого спонування на прикладі, типовому для дискурсу цього персонажа: *"I generally have a small something about now – about this time in the morning," and he looked wistfully*

at the cupboard in the corner of Owl's parlour; "just a mouthful of condensed milk or what-not, with perhaps a lick of honey –" [4, p. 51]. Вінні використовує непрямий директив, сподіваючись на гостину. Це дає пану Сові можливість вибору: трактувати МА як репрезентатив або як директив. Мовець свідомо уникає ситуації, що є загрозою для обличчя адресата; використання НМА є реалізацією стратегії негативної ввічливості. Мала кількість непрямих експресивів у мовленні Вінні-Пуха пояснюється тим, що, за задумом автора, його характерними рисами є відкритість і безпосередність, він рідко приховує своє ставлення до ситуації та оточуючих. У наступному прикладі непрямий експресив використано для вираження розчарування з приводу того, що не вдається обманути бджіл та дістатися до меду: *"You look like a Bear holding on to a balloon," you [Christopher Robin] said. "Not," said Pooh anxiously, "– not like a small black cloud in a blue sky?"* [4, p. 18].

Таблиця 3

Непрямі мовленнєві акти у дискурсі персонажів

А. А. Мілна

ПЕРСОНАЖ – СТИЛЬ КОМУНІКАЦІЇ	НЕПРЯМІ МОВЛЕННЄВІ АКТИ	НМА у мовленні персонажа (від загального числа МА), %	Непрямі директиви (від загального числа НМА), %	Непрямі експресиви (від загального числа НМА), %
Вінні-Пух – врівноважений стиль комунікації		13,6	94,7	5,3
Кролик – звинувачувальний/розважливий стиль комунікації		8,2	85,6	14,4
Іа-Іа – відсторонений стиль комунікації		3,2	13,3	86,7
Паць – запобігливий стиль комунікації		30	91,6	8,4

У дискурсі Кролика (поєднання характеристик звинувачувального і розважливого стилів спілкування) НМА становлять 8,2 % усіх виявлених нами МА. Здебільшого це непрямі директиви – 85,6 %; трапляються також непрямі експресиви – 14,4 %. Наприклад, непрямий директив *"As a matter of fact," said Rabbit, "I was going out myself directly"* [4, p. 29], фактично, не дає адресату можливості вибору; використання індикаторів наміру мовця *going out myself directly* вказує на однозначно імперативний характер цього МА – Кролик намагається виставити Вінні-Пуха за двері. Показовим для стилю комунікації Кролика є і такий приклад: *"... We find a Strange Animal among us. An animal of whom we have never even heard before! An animal who carries her family about with her in her pocket! Suppose I carried my family about with me in my pocket, how many pockets should I want?"* [4, p. 88]. Первинна ілюкутивна сила МА вказує на директив (запитання), вторинна – на експресив. Кролик невдоволений появою нових сусідів – мамі-кенгуру та її дитинчати, критикує їх спосіб життя і підбурює інших «вжити заходів». Використання НМА цим персонажем ми не вважаємо такими, що співвідносяться зі стратегіями ввічливості. Кролик – маніпулятор. Його НМА повністю реалізують потенціал директива.

Іа-Іа, для якого характерними є зосередженість на собі та відстороненість при спілкуванні, не відчуває потреби підтримувати позитивний імідж співрозмовника. Відповідно, кількість НМА у його дискурсі низька – 3,2 % загальної кількості МА.

кості МА. У більшості випадків це експресиви – 86,7 %, іноді з іронічним відтінком; директиви становлять 13,3 % НМА цього персонажа. Наприклад, Іа-Іа вимагає визнання свого поетичного таланту: *“If anybody wants to clap,” said Eeyore when he had read this, “now is the time to do it”* [4, р. 302] (непрямий директив), ображається з приводу відсутності уваги: *“Presents?” said Pooh. “Birthday cake?” said Pooh. “Where?” “Can’t you see them?” “No.” said Pooh. “Neither can I.” said Eeyore* [4, р. 74] (непрямий експресив). Для цього персонажа НМА – це спосіб вираження егоцентричного «Я».

У дискурсі невпевненого у собі Паця (запобігливий стиль комунікації) НМА становлять 30 %. Як і у попередніх персонажів, вони представлені двома класами: директивами та експресивами – 91,6 % і 8,4 % загальної кількості НМА відповідно. Наступна цитата є типовим для цього персонажа прикладом непрямого директива: *“I was just wondering. How would it be if we went home and practised your song, and then sang it to Eeyore, when we happen to see him?”* [4, р. 158]. Питальне за синтаксичною структурою речення має іллокуцію спонування. Мовець використовує НМА не тому, що дбає про збереження обличчя співрозмовника; його мета – уникнути дискомфорту подорожі у несприятливу погоду. Невелика кількість експресивів у мовленні Паця пояснюється тим, що він боїться і соромиться висловлювати свої почуття та емоції. Так, він дорікає Вінні-Пуху тільки тому, що відчуває підтримку авторитетного Кролика: *“Pooh,” said Piglet reproachfully, “haven’t you been listening to what Rabbit was saying?”* [4, р. 253]. Цей персонаж використовує непрямі способи вираження інтенції, керуючись не стільки почуттям поваги до співрозмовника, скільки бажанням висловити свої побоювання, не виглядаючи при цьому слабодухим.

Проаналізувавши дискурс персонажів А. А. Мілна, доходимо висновку, що НМА можуть виконувати кілька функцій. У творах, що розглядаються, вони використовуються як спосіб реалізації принципу лінгвістичної ввічливості (співвідноситься із врівноваженим стилем комунікації), як засіб маніпуляції співрозмовником (звинувачувальний/розважливий стиль), як прихований спосіб вираження власного «Я» (відсторонений стиль), як спосіб психологічного самозахисту (запобігливий стиль комунікації).

Отже, ми можемо констатувати існування кореляцій між певними психологічними характеристиками особистості та особливостями вербальної поведінки: між психологічним типом і типами МА, яким віддається перевага, між психологічним типом і стилем комунікації, між стилем комунікації та використанням НМА.

Висновки. У дискурсі А. А. Мілна образи персонажів, характеристики яких відповідають уявленням читача про реальну дійсність і водночас очікуванням стосовно художньої дійсності казки, є одним із факторів реалізації естетичної категорії достовірності.

До психолінгвістичних стратегій створення образу персонажа ми відносимо визначення автором його домінуючих психологічних рис, стилю комунікації, типів МА, які відображають характер особистості та адекватно передають її емоційний стан, стосунки з іншими, бажання, мотиви і наміри. Ми відмічаємо наявність закономірностей у виборі автором типів МА з метою увиразнити психологічну характеристику персонажа. З іншого боку, прослідковуються паралелі між типом особис-

тості та стилем комунікації персонажа: екстравертний сенситивний тип – врівноважений стиль комунікації; екстравертний раціональний тип – звинувачувальний/розважливий стиль комунікації; екстравертний емоційний тип – запобігливий стиль комунікації; інтровертний раціональний тип – відсторонений стиль комунікації. Третій помічена нами кореляція у творах А. А. Мілна – це зв’язок між стилем комунікації та НМА у персонажному дискурсі: непрямі директиви суттєво переважають при врівноваженому, звинувачувальному/розважливому і запобігливому стилях комунікації; непрямі експресиви – при відстороненому стилі комунікації. Усі три стратегії задіяні одночасно, завдяки чому створюється цілісний художній образ із відповідними психолінгвістичними характеристиками.

На прикладі дискурсу персонажів А. А. Мілна виявлено, що НМА, окрім традиційно визначеної для них функції реалізації принципу ввічливості, можуть виконувати ще низку функцій, пов’язаних із психологічними характеристиками і/або емоційним станом особистості; у нашому матеріалі це функції маніпуляції співрозмовником, вираження власного «Я», психологічного самозахисту. Отже, НМА можуть розглядатися як явище прагмакомунікативного і психолінгвістичного плану.

У фокусі цієї студії є психолінгвістичні стратегії створення образу адресанта, тобто обраний автором механізм кодування повідомлення. У подальшому вартим уваги вважаємо розгляд зворотного процесу – декодування повідомлення адресатом і його вербальної поведінки, які обумовлюються особистісними рисами персонажа. Зіставлення психологічних характеристик адресанта і адресата, аналіз їх вербальної взаємодії може сприяти виявленню нових стратегій реалізації категорії художньої достовірності.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
2. Селіванова О. О. Мовленнєвий вплив в комунікативній взаємодії. Психолінгвістика, 10, 2012. С. 223–229.
3. Osgood C. E., Sebeok T. A. (Eds.), & Gardner J. W., Carroll J. B., Newmark L. D., Ervin S. M., Saporta S., Greenberg J. H., Walker D. E., Jenkins J. J., Wilson K., & Lounsbury F. G. Psycholinguistics: a survey of theory and research problems. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 49 (4, Pt. 2), 1954. Pp. 1–203. <https://doi.org/10.1037/h0063655>
4. Milne A. A. The world of Pooh: The complete Winnie-the-Pooh and The house at Pooh Corner. Toronto : McClelland & Stewart Limited, 1977. 314 p.
5. Ятченко В. Метафізичні виміри процесу переходу від міфу до казки. Українське релігієзнавство, 22, 2002. С. 23–30. <https://doi.org/10.32420/2002.22.1333>
6. Павлюк А. Б. Міфопоетика казки Льюїса Керролла “Alice in Wonderland”. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 55, 2022. С. 77–80. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.55.17>
7. Foxwell J., Alderson-Day B., Fernyhough C., Woods A. ‘I’ve learned I need to treat my characters like people’: varieties of agency and interaction in writers’ experiences of their characters’ voices. Conscious Cognition, 79:102901, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2020.102901>
8. Read H., Fordham M., Adler G., & McGuire W. (Eds.). Psychological types: C. G. Jung: a revision by R. F. C. Hull of the translation by H. G. Baynes (Bollingen Series XX, Vol. 6). Princeton, N. J. : Princeton University Press, 1971. 617 p.

9. Austin J. L. How to do things with words (2nd ed.). In J. O. Urmson & M. Sbisà (Eds.). Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 1975. 168 p.
10. Searle J. R. A taxonomy of illocutionary acts. In K. Gunderson (Ed.), *Language, mind, and knowledge: vol. VII. Minnesota studies in the philosophy of science*. Minneapolis, MN : University of Minnesota Press, 1975. Pp. 344–369.
11. Searle J. R. Indirect speech acts. In S. Davis (Ed.), *Pragmatics: a reader*. New York – Oxford : Oxford University Press, 1991. Pp. 265–277.
12. Strawson P. F. Intention and convention in speech acts. *The Philosophical Review*, 73 (4), 1964. Pp. 439–460.
13. Bach K. Speech acts and pragmatics. In M. Devitt & R. Hanley (Eds.), *Blackwell guide to the philosophy of language*. Malden, MA, USA – Oxford, UK – Carlton, Victoria, Australia : Blackwell Publishing Ltd., 2006. Pp. 147–167.
14. Green M. Speech acts, the handicap principle and the expression of psychological states. *Mind & Language*, 24 (2), 2009. Pp. 139–163. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0017.2008.01357.x>
15. Yule G. *The study of language* (4th ed.). New York : Cambridge University Press, 2014. 322 p.
16. Безугла Л. П. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007. 331 с.
17. Шевченко І. С. Мовленнєвий акт і дискурс у когнітивно-прагматичному та історичному ракурсі. Л. М. Черноватий, О. А. Кальниченко, & О. В. Ребрій (Ред.). *Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи*. Вінниця : Нова Книга, 2013. С. 117–134.
18. Приходько Г. І. Типологія мовленнєвих актів оцінки. *Записки з романо-германської філології*, 1 (44), 2020. С. 233–239. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).211016](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).211016)
19. Grundy P. *Doing pragmatics* (3rd ed.). London : Hodder Education, part of Hachette Livre UK, 2008. 326 p.
20. John P. Speech acts in professional maritime discourse: a pragmatic risk analysis of bridge team communication directives and commissives in full-mission simulation. *Journal of Pragmatics*, 140, 2019. Pp. 12–21. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2018.11.013>
21. Matras Y., Gaiser L., & Reershemius G. Multilingual repertoire management and illocutionary functions in Yiddish signage in Manchester. *Journal of Pragmatics*, 135, 2018. Pp. 53–70. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2018.07.005>
22. Predelli S. Determination and uniformity: the problem with speech-act theories of fiction. *Erkenntnis*, 84 (2), 2019. Pp. 309–324. <https://doi.org/10.1007/s10670-017-9959-2>
23. Huang Y. *Pragmatics*. New York : Oxford University Press, 2007. 346 p.
24. Kravchenko N. K. Indirect speech acts via conversational implicatures and pragmatic presuppositions. *Когніція, комунікація, дискурс*, 14, 2017. С. 54–66. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2017-14-05>
25. Сатир В. Как строить себя и свою семью. Пер. с англ.: улучш. изд. Москва : Педагогика-Пресс, 1992. 125 с.
26. Brown P., & Levinson S. C. *Politeness: some universals in language usage*. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 358 p.

Kulchytska O., Malyshivska I. Psycholinguistic strategies in creating the effect of plausibility in the Winnie-the-Pooh stories by A. A. Milne

Summary. The article examines psycholinguistic strategies in representation of literary characters as manifestation of the aesthetic category of plausibility. The three research vectors are the analysis of characters' psychological types, communication styles, and speech act types in their discourse.

We rely on Jungian personality typology to establish characters' psychological types, V. Satir's model of communication styles to explain differences in characters' verbal behaviour, J. R. Searle's speech act classification and theory of indirect speech acts to discover recurrent types of utterances in character's discourse and to interpret their intentions. The speech act theory answers the questions of *how* speakers can achieve desired results and *why* they choose particular utterance types. Pragmatic-communicative method and literary text analysis are used to examine the author's strategies in creating convincing characters.

Three types of correlations were discovered in A. A. Milne's text: between 1) characters' personality types and preferred speech act types, 2) characters' personality types and communication styles, 3) their communication styles and preferred types of indirect speech acts. We argue that indirect speech acts perform different functions depending on determining personality characteristics and communication style: they express polite attitude or one's Ego, are an instrument of manipulation or a psychological self-defense technique, which indicates their dual, pragma-communicative and psycholinguistic, nature.

Literary characters have aesthetic value and fulfill their purpose of communicating experience on condition that they are plausible. Plausibility can be achieved through a balanced unity of recognizable psychological features (whose understanding is drawn from characters' actions, attitudes, and communication styles) and salient features of verbal behaviour.

Key words: plausibility, literary character, psychological type, communication style, speech act.